

Travessies

d'AHMED GHAZALI

*Traductors: Joan Casas, Guillem-Jordi Graells,
Lurdes Malgrat, Josep-Pere Peyró, Carles Sans
i Iolanda Pelegrí*

PERSONATGES

1r actor: l'autor Jacques Benachir

2n actor: el doble de l'autor, Wafi, Amadou

3r actor: l'editor, Maurice el director, Boubacar

L'actriu: la dona, Jeanne la biògrafa, Rokiatu

La multiplicitat de papers representats pels actors no és només una qüestió econòmica, remet a aspectes importants: escissió de la personalitat, correspondències i oposicions en els dos mons d'en Jacques, etc. A més d'aquests personatges que són essencials per seguir el recorregut d'en Jacques, faran una breu aparició altres figures secundàries (la venedora, els captaires, les màscares, els deixebles del sufí...).

PRIMER TEMPS

L'AUTOR (*al públic*): Sóc el que en el món d'avui s'anomena un autor. Amb aquesta paraula que sembla tan senzilla i innocent, m'hi havia de barallar com amb un monstre. Tot va començar el dia que vaig tornar d'una llarga estada a l'Àfrica. Entro al despatx i em trobo a la pantalla una pàgina de text.

EL DOBLE DE L'AUTOR (*Amb una maleta a la mà, xiulotejant.*): Qui ho ha escrit, això? Ho he escrit jo?!

L'AUTOR: Jo vaig escriure aquesta pàgina just abans de marxar, però ja no la reconec. La meva escriptura se m'ha tornat estranya. He passat mesos i mesos de crisi intentant desxifrar aquest misteri, per acabar descobrint una cosa terrible: el que escriu la meva mà no surt de mi. Com us ho explicaria? Quan em poso a escriure, la pàgina s'omple abans que una sola paraula em surti de dins.

EL DOBLE DE L'AUTOR: D'on surt aquest text, collons?

L'AUTOR: Del cap em brollen torrents de paraules. No en neix ni una del meu cos. Des d'aquell dia tinc una obsessió: he de fer callar aquest renou que tinc al cap. He d'accedir a la pàgina en blanc del meu cos.

EL DOBLE DE L'AUTOR: La pàgina en blanc!

Entren la DONA i l'EDITOR, que es posen a banda i banda del DOBLE DE L'AUTOR.

LA DONA: Què tens, vida? Des que vas tornar de l'Àfrica te'n passa alguna.

L'EDITOR: Ja no escrius, Jacques. Encara esperem el segon volum.

EL DOBLE DE L'AUTOR: La pàgina en blanc, collons!

L'EDITOR: Canvia de tema, Jacques. Escriu sobre l'Afganistan.

LA DONA (*Llegint una revista.*): Un soldat americà s'enamora d'una afganesa i es posa un burca per entrar a Kandahar. (*Li llença la revista.*) Has d'escriure aquesta història, Jacques.

L'EDITOR: Un article que parla de tu. (*Li llença el diari.*) Ara se't cotitza menys, Jacques!

LA DONA: Siplau, que la nena vol un autògraf! L'hi he promès.

L'EDITOR: La presentació del llibre. És indispensable que hi siguis. Ho diu el contracte, Jacques.

EL DOBLE DE L'AUTOR (*Escrivint.*): Es fan un petó...

L'EDITOR: Se l'emporta a l'habitació...

EL DOBLE DE L'AUTOR: Se l'emporta a l'habitació...

L'AUTOR: Això no és teu!

EL DOBLE DE L'AUTOR: Això no és meu!

L'EDITOR: Que sí, que sí ... continua, Jacques. Se l'emporta a l'habitació i l'abraça amb força...

EL DOBLE DE L'AUTOR: I l'abraça amb força (*S'aixeca, el teclat de l'ordinador continua funcionant sol.*) Qui, dins meu, escriu això? Qui?

LA DONA: Jacques, ja no sortim, ja no quedem amb ningú! Ja en tinc prou, de les teves crisis d'autor.

L'EDITOR: L'últim Malovich. Admirable. L'has de llegir. (*Li llença el llibre.*)

LA DONA: El sopar benèfic, no te n'oblidis. (*Li llença les invitacions.*)

L'EDITOR: Un article que parla de tu. (*Li llença la revista.*)

EL DOBLE DE L'AUTOR *s'ofega en la massa de tot allò que li llençen a sobre: diaris, llibres, cintes de vídeo... A més, l'univers sonor esdevé una cacofonia: publicitat, música, falques informatives, etc.*

EL DOBLE DE L'AUTOR (*Superat.*): La pàgina en blanc!

L'AUTOR: M'ofegava en el fang. La pàgina en blanc del meu cos m'era inaccessible. El meu cos! On era el meu cos?

LA DONA: Ànec a la salsa de pebre verd de Madagascar.

EL DOBLE DE L'AUTOR: Deliciós!

L'EDITOR: Doncs ja veureu les postres.

LA DONA: És antigimnàstica, vida.

EL DOBLE DE L'AUTOR: Em relaxa.

L'EDITOR: El shiatsu! Te'l recomano, Jacques.

LA DONA: El xinès que han obert aquí al costat, hi hem d'anar.

L'AUTOR: En definitiva, estava escindit en dos. El cos i el cap vivien cadascun per la seva banda i no es trobaven.

LA DONA: Un bordeus de 1914, tasta'!

EL DOBLE DE L'AUTOR: Mmm!

L'EDITOR: Una obra mestra, aquesta novel·la!

EL DOBLE DE L'AUTOR: Genuïnament postmoderna!

LA DONA: Fes-me teva!

L'AUTOR: Absents l'un de l'altre, buscaven satisfer-se en la bulímia.

EL DOBLE DE L'AUTOR *està dividit en dos. Tan aviat és un esperit (tecleja frenèticament, amuntega premis, llegeix diaris, etc.) com és un cos (es fa fer una mamada, fa peses, obre una ampolla de xampany, etc.). El ritme s'accelera cada vegada més.*

LA DONA: Folla'm com a una puta!

EL DOBLE DE L'AUTOR: Sí, puta! Puta!

L'EDITOR: El text, Jacques, t'has de presentar a premis!

EL DOBLE DE L'AUTOR: Sí, premis! Premis!

L'AUTOR: Era el meu món.

EL DOBLE DE L'AUTOR: Era el nostre món.

L'AUTOR: Els nostres déus eren Descartes i Claudia Schiffer.

EL DOBLE DE L'AUTOR: Tots ens sentíem americans.

L'AUTOR: Els nostres esperits vogaven pel planeta Mart seguint les petges dels extraterrestres.

EL DOBLE DE L'AUTOR: Els nostres cossos jeien sota els microscopis dels biòlegs que es divertien remenant-nos els gens.

L'AUTOR: D'això en dèiem progrés.

EL DOBLE DE L'AUTOR: I això ens consolava...

Música i veu de Léo Ferré: «Mais... la solitude, la solitude...».

LA DONA: M'has estimat?

L'AUTOR I EL DOBLE DE L'AUTOR: Què és l'amor?

LA DONA: Doneu el meu cos a la ciència. (*Es dispara un tret al cap i s'esfondra.*)

L'AUTOR (*Fent la maleta.*): La ciència, a mi, se me'n refot.

EL DOBLE DE L'AUTOR: Se me'n refot.

L'AUTOR: Si cal morir...

EL DOBLE DE L'AUTOR: Morir.

L'AUTOR: Aleshores que la meva mort sigui una festa.

EL DOBLE DE L'AUTOR: Una festa.

L'AUTOR i EL DOBLE DE L'AUTOR *se'n van en direccions oposades.*

L'EDITOR: No te'n pots anar així, Jacques! Has firmat un contracte! No ho pots fer!

Fosc.

SEGON TEMPS

1

Soroll i música en una plaça al Sahel.

WAFI: I qui no coneix el centre cultural? Hi ha dues torres a la ciutat, la gran és el Banc Central i la petita el centre cultural. Jo t'hi porto, germà. I com que a Al·là li plau que ens coneguem, beneïm Al·là...

JACQUES: No em facis perdre el temps, noi.

WAFI: Veig al teu noble rostre que has vingut a fer un gran viatge...

JACQUES: De cap manera!

WAFI: A tu t'interessa el desert.

JACQUES: T'equivoques, noi, jo no sóc un turista.

S'acosta una venedora.

UNA VENEDORA: Mango, banana, papaia!

WAFI: Qui ha dit res de turisme?

JACQUES: Porta'm al centre cultural.

UNA VENEDORA: Mango, banana, papaia!

WAFI (*Fa un senyal a la venedora.*): *Wal·lahé*, germà, tasta primer la fruita de la nostra terra africana.

JACQUES: No m'agrada la fruita.

UNA VENEDORA: Què diu?

WAFI: Dóna-li tres bananes i un mango.

JACQUES: He dit que no! No me la menjaré, aquesta fruita.

UNA VENEDORA (*Cobra i se'n va.*): Mango, banana, papaia.

JACQUES: I ara què en faig, d'això?

WAFI: El Sàhara en camell. Quinze mil per dia. Preu d'amic,
wal·lahé.

S'acosta un captaire amb la seva cantarella.

JACQUES: El centre cultural.

WAFI: I també hi ha la ciutat. Seré el teu guia i el teu amic.

JACQUES: El centre cultural!

El captaire deixa anar la cantarella a en JACQUES.

JACQUES: Tingui la fruita, avi. (*El captaire s'allunya cantussejant lloances.*). Tenies raó noi... Aquesta fruita ha fet servei.

WAFI: Benvingut a l'Àfrica, Jacques!

2

L'AMADOU ha acabat la lectura. Aplaudiments.

JEANNE LA BIÒGRAFA: Bravo! Ets el Verlaine africà.

MAURICE EL DIRECTOR: T'han de publicar, Amadou. Alguna cosa trobarem a París.

AMADOU: He llegit aquest poema en honor teu, Jacques.

MAURICE EL DIRECTOR: Benvingut a Bamako, Jacques.

JEANNE LA BIÒGRAFA: No s'ho creia ningú! En Jacques al Sahel!

MAURICE EL DIRECTOR: El centre cultural està de festa.

AMADOU: Tot el Sahel està de festa.

MAURICE EL DIRECTOR: Ha estat dur per a tu, el suïcidi de la teva dona, Jacques.

JEANNE LA BIÒGRAFA: Em sap greu.

AMADOU: Molt de greu.

MAURICE EL DIRECTOR: Aquí estaràs bé.

JEANNE LA BIÒGRAFA: Retrobaràs la inspiració.

AMADOU: I tant que sí.

MAURICE EL DIRECTOR: Quan hagi descansat, Jacques ...

JEANNE LA BIÒGRAFA: Sí, quan hagi descansat...

AMADOU: Primer descansa, Jacques...

MAURICE EL DIRECTOR: Després parlarem de la cerimònia en honor teu.

JEANNE LA BIÒGRAFA: Atacarem la biografia.

AMADOU: Llegiràs el meu manuscrit.

MAURICE EL DIRECTOR: Tots els col·laboradors han dit que sí, el Ministeri de Cultura, el Banc Central, la companyia petrolera.

JEANNE LA BIÒGRAFA: Sobretot relaxa't.

AMADOU: No hi ha cap pressa.

MAURICE EL DIRECTOR: Oblida el temps.

TOTS: Benvingut a l'Àfrica, Jacques!

3

BOUBACAR: Rokiatou, però si ja ets una dona! Tant ha durat el meu retir?

ROKIATOU: Per fi torneu a ser amb nosaltres, Mestre Boubacar. Tot aquest temps el poble ha estat privat de la vostra llum.

BOUBACAR: Que no ho saps, filla, que em tanco per a l'*istikhar*? A la meua edat he de designar un successor entre els meus deixebles. Per això demano consell a Déu.

ROKIATOU: De la vostra ciència no entenc res, però veig que la joia abandona el pati de la nostra *zauïa* i el meu cor present alguna cosa obscura. Els deixebles es tornen irritables i rondinen.

BOUBACAR: Rokiadou, tragines un neguit més gran que tu mateixa. No estiguis trista, que avui és un dia diferent dels altres. Si deixo el meu retir, ho faig per un deure d'hospitalitat.

ROKIATOU: Sento bordar els gossos. Qui deu ser el nostre convidat?

BOUBACAR: Algú que ve de lluny i, tanmateix, el cor me'l fa sentir tan proper...

Entren en WAFI i en JACQUES.

WAFI: *Assalamoaleikum*. Mestre Boubacar, us presento el meu amic Jacques. Voldria viure amb nosaltres al poble.

JACQUES: *Assalamoaleikum*.

4

JEANNE LA BIÒGRAFA: El burca de les afganeses. Això és el que cal a l'Àfrica. Màniga llarga per protegir-se dels mosquits. No deixar res al descobert. Ho diu la meva guia. El sentit de la meva vida, Jacques, és copsar la teva. Un postgrau, un mestratge i un doctorat sobre la teva obra. I ara aquesta biografia. Un monument. Tothom l'espera. Tots han subvencionat el projecte. Tothom vol el relat de la teva vida. Em roda una mica el cap. Segur que és l'antipalúdic. «Estigui alerta a qualsevol reacció estranya del cos», va dir el metge. El suïcidi de la teva dona, Jacques. Em sap greu.

Un record dolorós, però n'hem de parlar. En parlarem. Pel teu bé, Jacques. Pel bé del país. La gent està traumatitzada. És comprensible. Éreu la imatge d'una parella feliç. Tothom deia: quina bona parella, en Jacques i la Marguerite! Encara aguanten, en Jacques i la Marguerite! De sobte, l'índex de divorcis es va disparar i l'índex de suïcidis també, van ensenyar les gràfiques a la tele. S'ha d'estabilitzar la situació, informar, relativitzar. Ho diuen psicòlegs i sociòlegs. No obris les finestres, Jacques. Els mosquits. «Amb un n'hi ha prou», va dir el metge. Una picada en un mal lloc i s'ha acabat. Adéu la Jeanne. Adéu la biografia. És de bojós, el poder d'un mosquit. Un de sol i el somni s'ha acabat. Generacions òrfenes. Francament, només a l'Àfrica Déu pot fer bromes de tan mal gust. No accepten targetes de crèdit aquí, complicat. El telèfon, complicat. Caminar pels carrers, complicat. Ara que estàs ben descansat, Jacques, començarem les entrevistes. Ho tinc tot planificat. El programa de cada trobada. Per ordre. Primer la vida privada, després les obres, en acabat les grans qüestions metafísiques: Déu, la mort, el no-res, etc. L'editor vol les primeres pàgines. De seguida, ha dit. Un hotel lamentable, francament. No hi ha cap porta que tanqui. No els agrada tancar les portes, aquí. No hi ha vida privada, aquí. Això diu l'Amadou. Simpàtic, aquest noi. De vegades dur amb l'Àfrica. Radical. Però guapo i culte. Sort que hi és. No parlo amb ningú. En canvi, en Maurice, autoritari, capritxós. Entre nosaltres, no te'n refiis. Aquest acte al Museu Nacional el presentaré jo, Jacques. Seré la mestra de cerimònies. Parlaré de tu. De com he acabat consagrant-te la vida. Del teu lloc en el panorama de la literatura contemporània. Qui truca? Entri i tanqui de segui-

da. Els mosquits. Res de gel. Prohibit. L'ampolla. Obri-la. Davant meu. El clic del tap. L'he de sentir. Ho diu la meua guia. No me l'estimo tant, la vida. Desenganyi's. Hi ha grans reptes, aquesta biografia. Posem la setmana vinent, Jacques? Hem de començar, hem d'engegar...

5

Al rebedor, entre el carrer i el pati d'una casa.

ROKIATOU: Entra, Jacques. No et quedis al rebedor.

JACQUES: No.

ROKIATOU: Almenys entra al pati. No et veig en la foscor.

JACQUES: És millor així.

ROKIATOU: Et vull veure de prop.

JACQUES: No en sóc digne.

ROKIATOU: Dons, vés-te'n. He d'acabar el sopar.

JACQUES: Oi que el rebedor és per als que no són ni forasters ni íntims? Deixa que em quedi aquí. Jo sé qui sóc.

ROKIATOU: Entre nosaltres hi ha un mur que no vols franquejar.

JACQUES: Primer hi he d'arribar.

ROKIATOU: No et segueixo.

JACQUES: Val més així. Els vius no saben res dels vampirs, però els vampirs guarden el record de la vida.

ROKIATOU: Sempre parles de vampirs, tu.

JACQUES: Jo en sóc un.

ROKIATOU: Què és un vampir?

JACQUES: Pobra ignorant! Fuig de mi.

ROKIATOU: No juguis amb mi, Jacques. Se m'acosta el temps de l'amor i m'obriré per a tu.

6

En MAURICE EL DIRECTOR sopa. Una noia li serveix el menjar mentre un noi toca la kora.

MAURICE EL DIRECTOR: Una altra copa, Jacques. Un bon vi. Del celler privat de l'ambaixador. Sincerament, Jacques, no és una bona idea. Viure en aquest poble fora de la ciutat, al camp amb aquest... griot o sufí o no-sé-què. Tinc el deure d'avisar-te, per la teua salut, Jacques. Els mosquits. Poca broma, amb la malària. I els lavabos. Prou que ho saps. Un forat. El teu editor està nerviós. Vol que li truquis. Aquest acte al Museu Nacional promet, Jacques. Els col·laboradors han dit que sí. El Ministeri de Cultura, el Banc Central, la companyia petroliera. Tots conscients del repte. Fins i tot vindrà gent de la metròpoli. L'esperit de Rimbaud. És això, que vull crear. El problema és que no se't podrà trobar fàcilment. I ho hem de fer plegats. Té el meu mòbil. Fem-ho així. Vint anys a l'Àfrica, Jacques. Ho he donat tot. He triplicat el pressupost de Cultura. Tots els artistes d'aquí els he descobert jo. El Museu Nacional, l'he fet jo. El primer cop que vaig parlar d'un museu es van trencar de riure. Què? Un museu? Per fer-hi què? Als africans no els agraden, els museus. No hi van mai. Hem salvat tresors de l'oblit. Veus aquesta màscara dogon que hi ha al damunt del piano? La vaig trobar a Bandiagara. Els nens hi jugaven al mig del camp. Em va costar un caramel. Això és l'Àfrica. Si vols, et passo llibres sobre els griots. Al centre tenim dossiers antropològics, arxius... Convidaré especialistes, conferenciants, però dormir al camp... Ara tinc problemes amb l'hotel. Comptaven amb

tu. Al Museu Nacional i a cap altre lloc. Ja et veig parlant en la penombra amb els déus africans com a teló de fons. Veig que t'agrada la *kora*. A mi també...

7

JACQUES: És bonica?

WAFI: Com la lluna plena, Jacques. Tot això ho faig per ella. El seu pare em va dir: «Dos camells i or». Me'l vaig mirar de dret als ulls i li vaig dir: «Tindreu el que voleu». I aquell mateix dia vaig enfilat camí a Bamako.

JACQUES: I per ara què tens?

WAFI: N'he arreglat la meitat. Si trobo un turista que vulgui venir amb mi al Sàhara, tindrà el que em falta. *Wal-lahé*, Jacques, t'agradarà el nostre país.

JACQUES: Treu-te aquesta idea del cap, Wafi.

WAFI: No ets un turista, ja ho sé.

JACQUES: Te'n trobaré un.

WAFI: El nostre mestre Boubacar t'estima molt, només parla de tu.

JACQUES: També és el meu pare.

WAFI: Alerta, Jacques. Els deixebles malparlen de tu. Diuen que per culpa teva en Boubacar ja no va a la mesquita.

8

JACQUES: Els deixebles em miren malament.

BOUBACAR: Estan gelosos de la nostra amistat.

JACQUES: Què són aquests llibres que porten sempre?

BOUBACAR: No és amb el Llibre que ens heu conquerit? Es pensen que amb el Llibre contraataquen. És així com Al·là anomena els teus avantpassats i els meus l'Alcorà: els pobles del Llibre.

JACQUES: Què en pensen, de vós?

BOUBACAR: Sóc l'últim dels sufís. El meu món ja no els inspira. Quan eren petits feien rotllana al meu voltant i m'inundaven amb la seva mirada viva i generosa. Un dia va passar un avió pel nostre cel i tots van alçar els ulls. Ens va robar la mirada dels infants i mai més no l'he retrobada. (*Pausa.*) Aquesta mirada, Jacques, a vegades la torno a veure en els teus ulls.

9

AMADOU: No feu soroll, que treballo! Quan vaig saber que venies a viure al Sahel, Jacques, la meua vida va tenir un sentit. Des d'aleshores escric com en un deliri. Nits en blanc. Acabar aquest manuscrit perquè el llegeixi en Jacques. Ets el meu ídol, Jacques, el meu autor fetitxe, ja ho saps. Quan llegeixo els teus llibres és com si em veiés en un mirall. Les teves històries són les meves. Els teus mots, també. Però confesso que no ho entenc, Jacques. Anar a viure lluny de nosaltres, fora vila, a casa d'aquell... Perdona, Jacques, però és un xarlatà. No hi insistiré. Te n'adonaràs tu mateix.

LA MARE (*En off.*): Amadou, vine a fer un petó a la tieta, que se'n va!

AMADOU: Que es faci fotre! Això és l'Àfrica, Jacques. La tieta desembarca amb tanta canalla que sembla un equip de fut-

bol, i és un guirigall tot el dia. És impossible escriure o llegir amb calma. I jo li he de dir: «Bon dia tieta, gràcies tieta per venir sense avisar, sense que et convidéssim amb el teu equip de futbol que fot merder per tota la casa». Un últim retoc i acabo el manuscrit.

LA MARE (*En off.*): Amadou, porta el pa al forn!

AMADOU: El pa al forn! Forns públics, Jacques. Banys públics. Fonts públiques. Cagadores públiques. Això és l'Àfrica. (*Cap a la finestra.*) Eh, Moussa! Porta el pa al forn. Té, compra't un caramel... Què dius? Tira-me-la, que te la guardo. (*Rep una pilota.*) És així, Jacques. S'ha d'arribar a un pacte. Al principi deia: passo del vostre pa! Però al vespre, quan m'asseia a taula per *jalar*, la mare em fotia la massa crua al plat.

LA MARE (*En off.*): I jo passo dels teus llibres!

AMADOU: No feu soroll, que treballo! Ahir no vaig aclucar els ulls. Saps per què, Jacques? Un casament al barri. Van posar altaveus. Tot el barri despert. Eren simpàtics, ens van convidar. El meu pare i tota la família hi van anar, però jo vaig dir que no. Passo del vostre casament! No la conec, aquella gent. No hi tinc res a compartir. Cap interès comú. Tota la nit les parets tremolaven de tam-tams. Això és l'Àfrica, Jacques. Anar al casament és un suplici, no anar-hi és un suplici. Una complicitat intel·lectual, una amistat entre escriptors. Això és el que vull viure amb tu, Jacques. Aquest acte al Museu Nacional... Compto els dies. Jo llegiré un fragment de la teva última novel·la. Segur que et reconeixeràs en la meva lectura. Me'n moro de ganes. Fins aviat, Jacques...

10

Al Museu Nacional. Estàtues i màscares.

MÀSCARA 1: Que dormiu?

MÀSCARA 2: No.

MÀSCARA 3: Ja no gaudeixo de la migdiada per culpa de tots aquests viatges.

MÀSCARA 4: Que bé que s'hi està, aquí!

MÀSCARA 1: Ah, sí, s'hi està tranquil. A part d'alguns turistes de tant en tant, ningú no ens ve a empenyar.

MÀSCARA 2: Si almenys aquest taquiller dormís sense roncar. Em posa nerviós.

MÀSCARA 3: No ens havies d'explicar la teva història, tu que acabes d'arribar al museu?

MÀSCARA 4: Tot va començar quan em van venir a buscar. Van dir a la gent del poble: «Deixeu-nos la màscara per a l'exposició». La gent del poble va dir: «Nosaltres no n'hem de fotre res, de l'exposició». Aleshores ens van enviar la policia, l'exèrcit, el Ministeri de Cultura, la Unesco, l'ambaixada de França i la Lliga Internacional d'Antropologia. Davant d'aquesta invasió de gent civilitzada, a la gent del poble li va semblar més assenyat sacrificar-me. El cap del poble em va venir a veure. Em va deixar anar que era culpa meva, haver atret tota aquella gent, i que el poble i jo havíem acabat. Em van llançar a la gentada. Vaig caure al cap d'en Lévi-Strauss.

Rialles.

MÀSCARA 1: I la pobra màscara dogon? Encara s'està morint de fàstic a Londres.

MÀSCARA 2: Ai, aquestes gires, com em cansen!

MÀSCARA 3: Jo aviat parlaré totes les llengües d'Europa.

MÀSCARA 4: Cues i més cues! Què vénen a veure?

MÀSCARA 1: I aquests guies, que expliquen cada història de no-saltres...

MÀSCARA 2: A mi de vegades m'agafen ganes de ser autor i escriure totes les bestieses que he sentit als museus.

MÀSCARA 3: Jo explicaria la història d'aquell pintor, a París, que em va dir a cau d'orella que Picasso no havia entès res de les màscares africanes.

MÀSCARA 1: El pitjor que he vist va ser al Canadà. La primera nit de l'exposició, a l'hora de tancar el museu, just quan pensava «Uf! Per fi podré passar una nit tranquil·la», veig un grup de dones que s'esquitllen al museu. Despleguen una estora davant meu, es despullen i comencen a acariciar-se. Em vaig quedar bocabadada! Durant tota la nit no van parar d'assetjar-me. Una deia: «Oh, deessa, digue'ns com era l'edat d'or». Una altra: «Lluitarem, retrobarem el paradís perdut». I així fins a la matinada. Quin fàstic!

Rialles.

MÀSCARA 4: Sento soroll!

MÀSCARA 2: No portaven el nou déu, avui?

MÀSCARA 3: Qui pot ser? Em pensava que els déus de l'Àfrica ja hi eren tots, aquí.

MÀSCARA 1: Que estrany!

Entra un grup de gent. Vestits grotescos d'un ritual màgic, música de processó, etc.

JEANNE LA BIÒGRAFA: Sí, amunt, ben amunt, al costat dels déus, així!

MAURICE EL DIRECTOR: Vet aquí el gran llibre d'en Jacques. Escrit en lletres daurades. El meu país se sent orgullós d'oferir-vos-el.

AMADOU: Serà a tots els programes, a totes les llars africanes. Substituirà la Bíblia.

JACQUES: Baixeu-me, que vull pixar!

JEANNE LA BIÒGRAFA: Són records de quan eres un home, Jacques. Els teus personatges pixen, però tu no.

MAURICE EL DIRECTOR: Tu ets l'autor, tu ets Déu.

TOTS: Autor, Déu nostre, t'adorem. Tu ens crees. Tu ens representes. Fes-nos viure a les teves novel·les. Fes-nos viure al teu cap. Al teu cap! Al teu cap!

En JACQUES es desperta de sobte i s'adona que ha tingut un malson mentre s'endormiscava al museu. Entren en MAURICE EL DIRECTOR, la JEANNE LA BIÒGRAFA i l'AMADOU.

MAURICE EL DIRECTOR: Ja eres aquí, Jacques? Perfecte. Arriba molta gent.

JEANNE LA BIÒGRAFA: Jacques, et faré dues o tres preguntes sobre la teva vida privada i després atacarem la literatura...

AMADOU: Jacques, jo et proposo que comencem llegint l'epíleg...

MAURICE EL DIRECTOR: On vas, Jacques? No te'n pots anar així! No ens pots deixar plantats!

11

Enrenou a la zauïa.

DEIXEBLE 1: Què?

DEIXEBLE 2: Com?

DEIXEBLE 3: Aquell... turista és el que designeu com el vostre successor i mestre de la *zauïa*?

DEIXEBLE 4: El nostre guia espiritual? Un estranger?

DEIXEBLE 1: Un no circumcidat?

DEIXEBLE 2: Un blanc?

DEIXEBLE 3: Un infidel?

DEIXEBLE 4: Ho hauríem d'haver sospitat.

DEIXEBLE 1: Us feu amic d'aquest estranger.

DEIXEBLE 2: El convidau a la nostra *zauïa* sagrada.

DEIXEBLE 3: I ara l'investiu com a guia!

DEIXEBLE 4: Sou un renegat!

DEIXEBLE 1: Un *kafir*!

DEIXEBLE 2: Germans! La nostra fe està amenaçada. És l'hora de la gihad!

DEIXEBLE 3: Salvem la nostra religió, matem aquest *kafir bil-lah*!

TOTS: Matem-lo! Matem-lo! Matem-lo!

BOUBACAR *es desperta de sobte i s'adona que era un malson. Al capçal del llit hi ha la ROKIATOU i en WAFI.*

ROKIATOU: Mestre, heu tingut un malson. Esteu tot suat!

WAFI: Mestre, els deixebles esperen al pati, s'impacienten.

BOUBACAR: Digue'ls que avui no anunciaré res. Que tornin demà.

12

AMADOU: Jacques, no entenc per què m'has citat aquí, en aquesta plaça sorollosa. Insensat. No te'l llegiré pas aquí, el meu manuscrit. Anem a un cafè tranquil. En conec un de libanès als afores, molt agradable. Posen sonates de Mozart i Chopin com a música de fons. Molt inspirador. Els hem d'estar agraïts, als libanesos. Han entès què necessita l'Àfrica. Cafès climatitzats, restaurants moderns, supermercats. No hi vinc mai, a aquesta plaça. Em fa fàstic. És el símbol del nostre retard intel·lectual. No acabo d'entendre per què hem quedat aquí, Jacques. Aquesta cerimònia al Museu Nacional! Ens vas fotre en un bon merder, Jacques. Al principi, estava furiós. No vaig fer el meu xou com jo volia. Després em vaig divertir veient en Maurice i tots aquells esnobs amb el cul a l'aire. Quedem a la plaça, davant la mesquita. Però on, de la plaça? I per no cagar-la, em passejo i miro. Com si hi vingués per primer cop. Mira aquests vells xarlatans. Rondallaires, vidents, encantadors de serps. La nostra edat mitjana, Jacques. No t'agrada que ho digui. Tenim el mateix ofici que ells, t'agradava repetir. El mateix ofici que ells...

VIANANT 1: Mireu! Un jove! Normalment només hi ha vells aquí.

VIANANT 2: Sembla com si volgués parlar.

VIANANT 3: Porta uns papers a la mà.

VIANANT 1: No s'ha vist mai que un jove fes res en aquesta plaça.

VIANANT 2: Amb texans i ulleres, per postres.

VIANANT 3: Seiem i esperem.

VIANANT 1: Què ens faràs? Contes? Màgia?

VIANANT 2: Veniu! Fem una rotllana!

13

JEANNE LA BIÒGRAFA: ... Avui, dijous 24 de maig, enregistro els sorolls d'aquesta plaça mítica que a l'autor, Jacques Benachir, tant li agradava freqüentar. Sis mesos després del tràgic esdeveniment del Museu Nacional, en Jacques roman intrometible. La meua vida, la vida de Jeanne, la biògrafa, ha esdevingut la recerca de l'invisible...

14

MAURICE EL DIRECTOR: Un milió de francs a qui ens digui on és aquell torracollons! Em toques els ous, Jacques. M'enverines la vida. Tan tranquil que estava fins que vas arribar. Tothom m'empaita. On és en Jacques? Què fa en Jacques? I jo què sé! Si tu no ho saps, qui ho ha de saber? I tenen raó, Jacques. La cultura, aquí, sóc jo. És el meu domini. Controlo les entrades i sortides de tots els individus del meu reialme cultural. I tu has entrat en el meu domini, Jacques. Ben endins. Dos milions a qui el trobi, però per a aquests indígenes dos milions no volen dir res. A París creuen que t'has tornat boig, que t'has mort. I com més desapareixes, Jacques, més els excites, i més retrets rebo jo. No t'has ocupat d'ell, em diu la ministra de Cultura. No l'has cuidat prou, em diu l'ambaixador. No l'has munyit com una vaca, em diu el director del Banc Central. El teu editor, boig per tancar. Cada dia, fax rere fax. No l'has trobat? Ha deixat algun manuscrit, cartes, alguna cosa? Busca bé. Tres milions a qui ens informi! Ho heu sentit bé, tres milions...

15

WAFI: Me'n torno al Sàhara. Dels diners, tant se me'n dona..

JACQUES: Espera't una mica més. Te n'he trobat un.

WAFI: Sempre dius el mateix.

JACQUES: Espera't una mica. Compliré la promesa.

WAFI: La vida a la *zauïa* s'ha convertit en un infern.

JACQUES: Dóna'm una setmana.

WAFI: Una setmana, Jacques.

JACQUES: Necessito una piragua per aquest vespre.

16

En JACQUES i la ROKIATOU en una piragua enmig del Níger.

ROKIATOU: Jacques, a què jugues? Cada vespre venim aquí, al mig del riu i esperem la posta del sol.

JACQUES: No t'acostis! Sóc jo qui he de venir cap a tu.

ROKIATOU: Doncs, vine.

JACQUES: Ara no. Continua parlant.

ROKIATOU: I què dic?

JACQUES: Digue'm què veus a les dues ribes.

ROKIATOU: Per què tanques els ulls?

JACQUES: El vostre profeta diu que hom viola una dona amb els ulls.

ROKIATOU: També diu que cal estimar en la foscor.

JACQUES: Quina raó que té! El vampir té dents i jo tinc ulls. Malfia't dels ulls d'un blanc.

Cant dels pescadors.

ROKIATOU: Ho sents, Jacques? És el cant dels pescadors que tornen a port. Les seves piragües llisquen sobre el riu com les carícies d'un enamorat. El sol és una bola de foc roja que cau darrere el poble i els nens fan l'últim bany del dia. Que feliços que són xipollejant a l'aigua! Mira, Jacques, ens fan senyals, ens envien rialles. Les seves petites onades ens bressolen la piragua, les sents?

JACQUES: Ja està! Ja hi sóc!

ROKIATOU: Plores?

17

BOUBACAR: Jacques, només ens podem veure en secret. Ja no et puc protegir. Has de marxar.

JACQUES: On?

BOUBACAR: No em facis més preguntes! Obre els ulls. Troba un senyal.

JACQUES: Adéu...

BOUBACAR: Jacques... He tingut un somni...

JACQUES: Sí?

BOUBACAR: Vés-te'n. Et dono el camí.

TERCER TEMPS

1

WAFI: Avança un pas més. Ara obre els ulls. És el punt més alt del Bandiagara.

JACQUES: Què són aquelles taques blanques que veig a l'infinit?

WAFI: No veus que són dunes? Fa dos anys no es veien. El desert avança, Jacques. Fa por, *wal·lahé*. Afanyem-nos. Ens caldrà tot un dia per baixar el cingle.

JACQUES: Vés-te'n, ara vinc.

WAFI: Em perdràs. El camí és tortuós.

JACQUES: Aleshores, canta, Wafí, canta. La teva veu em farà de guia.

En WAFI baixa el cingle.

2

JACQUES

La meva pàgina en blanc!

No avancis més, desert.

Tingues pietat de la nostra indecència.

Vinc a tu.

Enfonsaré els genolls en la teva sorra ardent

I faré vots de silenci.

Canta, Wafí, canta.

Escriuré quan les paraules em neixin de la carn

Com les dunes neixen del teu cos, oh, desert.

Mireu, amics dogons. Sigueu-ne testimonis

Mireu com clavo l'estaca al cor del vampir
I assaboreixo la meva dissolució en les roques.
Creació primera.
El renou calla dins el meu cap.
El meu alè és a punt d'unir-se al teu, oh, desert.
La resta és silenci.
Canta, Wafi, canta...

FI

L'obra *Traversées* d'Ahmed Ghazali es va traduir durant el Primer Seminari de Traducció Teatral a Farrera de Pallars (del 6 al 9 d'octubre de 2005), organitzat per la Institució de les Lletres Catalanes.